

Vennesla kommune

Overgang

BARNEHAGE - SFO - SKOLE

Barnehagene og skolene i Vennesla

Juni, 2023

RETTE TIL EN TRYGG OG GOD OVERGANG

Første skoledag er en merkedag i et barns liv. Det er en dag både barnet og de foresatte har forventninger til. Barn og unge tilbringer mange år i utdanningsløpet, fra de starter i barnehagen til de er ferdige på skolen. Det er avgjørende for dem hva slags kvalitet de møter i de ulike overgangene fremover. [Opplæringsloven § 13-5](#) og [barnehageloven §2a](#) slår fast en gjensidig plikt for barnehage- og skoleeiere om å samarbeide for å skape kontinuitet for barna i overgangen. Det er en uttalt forventning at SFO involveres i overgangsarbeidet. Barnehage- og skoleeier har hovedansvar for samarbeidet og for å utarbeide en plan for overgangen fra barnehage til skolefritidsordning og skole. Disse prinsippene er forsøkt videreført i denne planen. En konsekvens av å forstå denne tankegangen er at man ser på overgang mellom barnehage og skole som en prosess og ikke et tiltak. For at både barn, foresatte og ansatte skal oppleve sammenheng og kontinuitet er det forsøkt skissert tiltak som iverksetter denne overgangen gjennom hele det siste året i barnehagen.

I rapporten *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole* (Lillejord mfl., 2015) pekes det på ulike forutsetninger som bør være på plass for at man skal lykkes med tiltak i overganger mellom barnehage og skole:

- Det er viktig å forstå overgangen fra barnehage til skole som en prosess og ikke som en enkelt hendelse.
 - Det er viktig at overgangsaktiviteter er transparente.
 - Barna må oppleve at det er sammenheng mellom det som skjedde i barnehagen og det som skjer på skolen.
 - Det må være samarbeid og gode relasjoner mellom alle partene.
- Det må utvikles samarbeidstiltak for siste del av barnehagen og første del av skolen som forener arbeidsmåtene i de to institusjonene.

Etter en lang og god prosess i arbeidsgruppe og styringsgruppe er det tydelig hva som skal prege overgangen vår i Vennesla: «Nysgjerrighet, mestring og trygghet vil gi barna det beste grunnlaget for trivsel og læring!»

«Nysgjerrighet, mestring og trygghet
- vil gi barna det beste grunnlaget
for trivsel og læring!»

Styrings- og arbeidsgruppen Overganger i Vennesla

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE I VENNESLA

GRUNNLEGGENDE PRINSIPPER FOR EN GOD OVERGANG

MÅL

«Overgangen fra barnehage til SFO og skole i Vennesla skal være preget av lek, trygghet, sammenheng og mestring.

Dette vil gi barna det beste grunnlaget for trivsel og læring».

Styrings- og arbeidsgruppen Overganger i Vennesla

Trygge og gode overganger

Rammeplan for barnehagen og Opplæringslov i skole understreker viktigheten av tett samarbeid mellom barnehage, SFO og skole, for å sikre at overgangen blir god. I Vennesla skal overgangen preges av lek, nysgjerrighet, mestring og trygghet. Det gir barna det beste grunnlaget for trivsel og læring. Barnehage, SFO og skole skal gjennom kjennskap til hverandres praksis, bruk av aktiviteter og overgangsobjekter, og et gjensidig forpliktende samarbeid, skape en god sammenheng for hvert enkelt barn.

Overgangsobjekter kan være en fysisk gjenstand eller ulike former for kjente aktiviteter, sanger og leker. Det kan også være trygge voksne som skaper forbindelse mellom barnehagen og skolen. Bruk av overgangsobjekter vil øke sannsynligheten for at barn opplever helhet og sammenheng (Sandø og Myran, 2022).

Medvirkning

Barnehage, SFO og skole skal ha inkluderende fellesskap som fremmer demokrati. Alle skal få anledning til å delta og bli hørt, uavhengig av hvem de er. Barna skal merke at de blir lyttet til og oppleve at de har en reell innflytelse og påvirkning i saker som gjelder dem. Barns rett til medvirkning skal ivaretas gjennom dialog og påvirkningsmuligheter i lek og læring. Medvirkning skal prege hverdagen og praksis i barnehage og skole (RP18 og KL20).

Barn har ofte klare meninger om hva som er viktig når de skal begynne på skolen, og de skal bli hørt.

Samarbeid

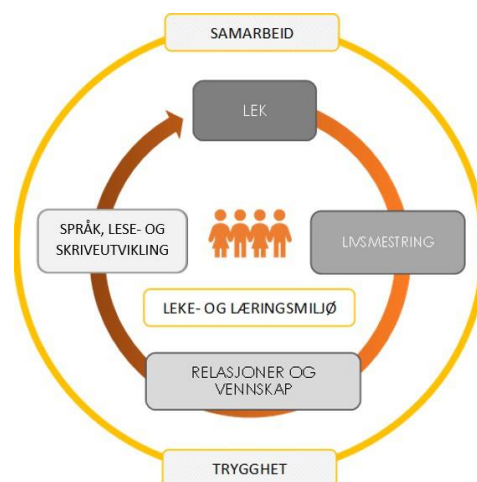
Barnehagen og skolen skal ivareta barnets behov for omsorg, lek, læring og utvikling i nært samarbeid med hjemmet. Både foresatte og ansatte har et felles ansvar for trivsel og utvikling, og samarbeidet skal alltid være til barnets beste. Foresatte skal oppleve at de er en ressurs i overgangsarbeidet, og det er barnehagens og skolens ansvar å gi god informasjon og bygge gode relasjoner med foresatte (RP18 og KL20).

Tidlig innsats

Tidlig innsats innebærer å gi alle barn et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder og forebygge utfordringer og utenforskap. Det handler om å gripe inn tidlig for å støtte utvikling og læring, og sikre likeverdige muligheter uavhengig av sosial, økonomisk eller kulturell bakgrunn. Tidlig innsats krever støttende og inkluderende læringsmiljøer. Målet er å redusere forskjeller og gi alle barn muligheten for å lykkes (Meld. St. 6 2019-2020).

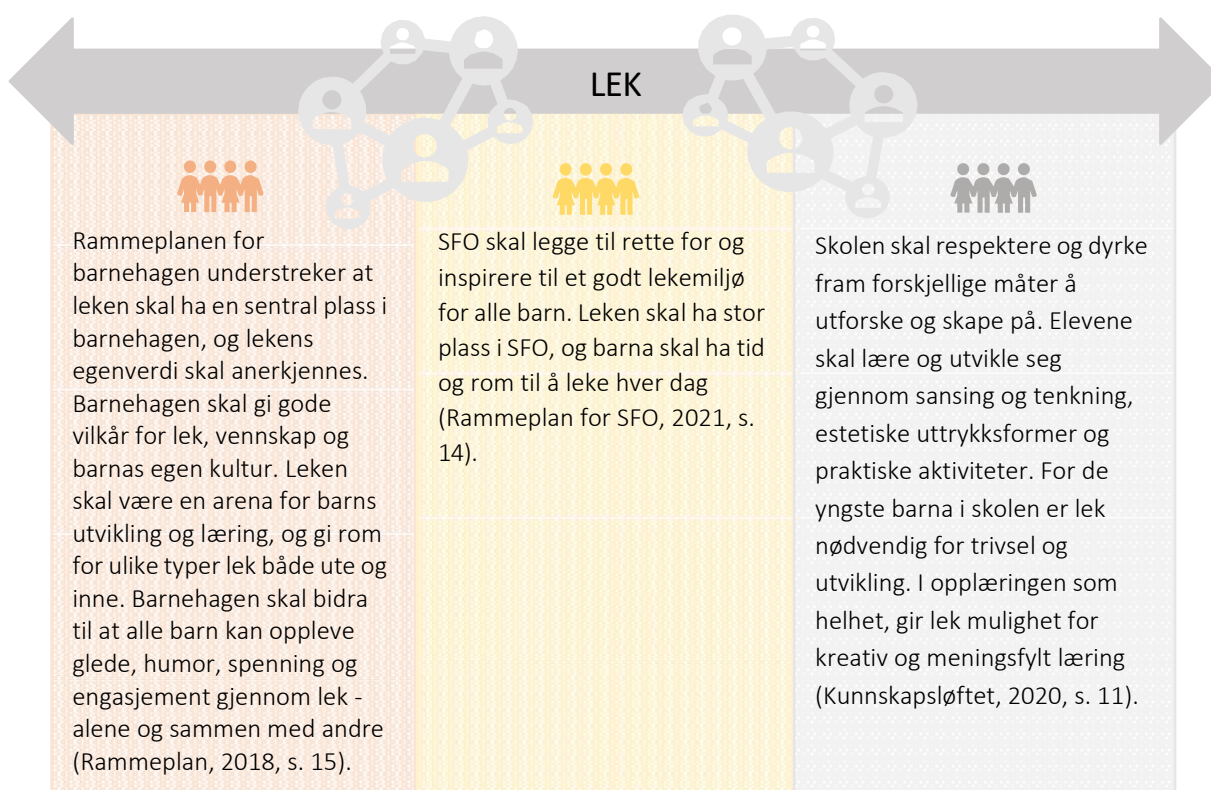
SAMMENHENG OG FOKUS I OVERGANGEN

Gjennom å sette søkelyset på lek, relasjonskompetansen og livsmestring, ønsker barnehagene og skolene i Vennesla å skape det beste grunnlaget for trivsel og læring for alle barn. Et leke- og læringsmiljø preget av trygghet og mestringsopplevelser vil gi barna de beste forutsetninger for språk, lese- og skriveutvikling. Dette er illustrert i denne modellen som viser fokuset i overgangsarbeidet i Vennesla:

LEK

Leken er viktig for barnets utvikling av identitet og sosiale ferdigheter. Lekbaserte aktiviteter hjelper barna med å forberede seg på skolestart og lære viktige ferdigheter som samarbeid og problemløsning. Disse ferdighetene er avgjørende for å trives både sosialt og akademisk på skolen. Ved å inkludere lek i overgangsplanen fra barnehage til skole, kan man skape en trygg overgang for barna. Leken gir dem mulighet til å utforske og forstå skolens forventninger og rutiner på en uformell og trygg måte, samtidig som de utvikler tillit til seg selv og skolemiljøet gjennom mestring og positive samspill (Lillemyr, 2011, s. 30, Lillejord mfl., 2015).

LIVSMESTRING

Barnehagen, SFO og skolen har en helsefremmende og forbyggende funksjon. De skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller og fremme livsmestring hos barn og unge. Dette innebærer å skape et miljø som støtter barns fysiske, mentale og sosiale velvære, samt gi dem verktøy og kunnskap for å mestre eget liv. Gjennom helsefremmende og forbyggende tiltak og aktiviteter legges grunnlaget for god helse, trivsel og like muligheter.

Figur 1 - Livsmestring og helse (Ingrid Lund, 2018)

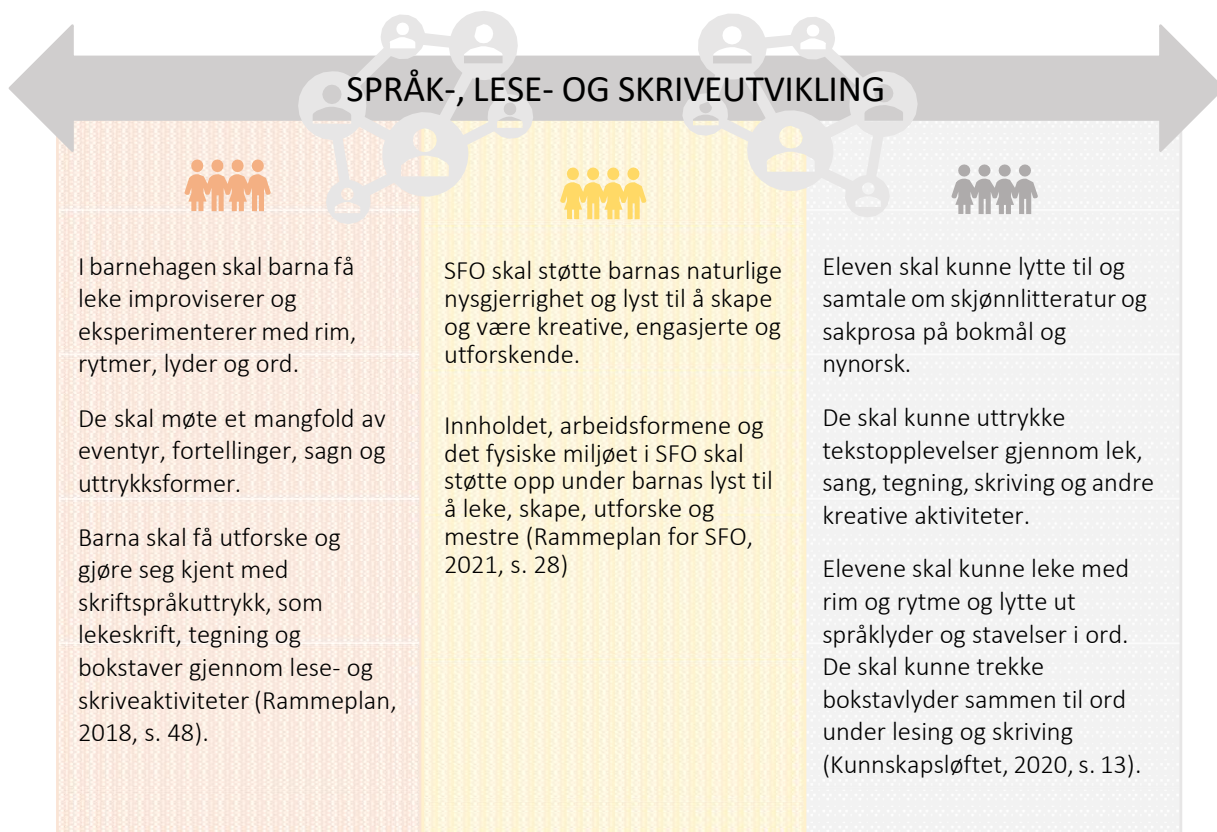
RELASJON OG VENNSKAP

Det er alltid de voksne som har ansvar for relasjonene. De voksne er rollemodeller, og barn trenger støtte og veiledning fra voksne for å finne ut hvordan de kan etablere vennskap, og hva de skal gjøre når konflikter oppstår. Vennskap bidrar til følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialiseringprosessen og en forebyggende faktor mot uheldig og negativ utvikling (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/>).

SPRÅK- LESE- OG SKRIVEUTVIKLING

Det er viktig å skape leseglede og leseengasjement fra tidlig alder. Arbeidet med språk, lesing og skriving er noe som bør være en bærebjelke i arbeidet med alle overganger. Språklig kompetanse handler om å kunne forstå det som blir sagt og lest, men også å kunne bruke språket på en god og hensiktsmessig måte. Språk, lesing og skriving er tilleggskompetanser for deltakelse i lek, samspill, læring og kommunikasjon (Sandø & Myran, 2022).

Aktiviteter i overgangsarbeidet (bruke elementer fra modell)

Når	Aktivitet	Gjennomføring og ansvar
August	Oppstart SFO.	☐ Heise flagget den dagen SFO åpner. ☐ Nye barn kommer sammen med foresatte i puljer, på tildelt tidspunkt sendt fra SFO i forkant (velkomstbrev).
«Trygghet og Mestring»	Skolestart.	☐ Bruke avtalte overgangsobjekter aktivt. ☐ Morgensamling i lyttekrok (se tips). ☐ To lekeøkter hver dag (personalet er deltakende). ☐ Pauser/friminutt sammen med sine kjente voksne.
August/September	Foreldremøte skole med påfølgende foreldrenettverk.	☐ Skolen kaller inn og fasiliteter for foreldrenettverk.
«Vennskap og Kjennskap»	Nettverksmøte 1 på skolen. Se agenda i mal.	☐ Rektor, styrer, pedagog barnehage, kontaktlærer, 1.trinn og SFO-leder. Skolen kaller inn. ☐ Styrer skriver referat og legger i Teams-kanal.
September	Vennegrupper på skolen.	☐ Kontaktlærer deler inn vennegrupper. ☐ Møtes til aktiviteter i skolegården/klasserommet
«Vennskap og kjennskap»	Foreldremøte i barnehage. Skolegruppen har en del for seg selv.	☐ Plan for overganger presenteres. (Rektor deltar ved behov)
Oktober/november	Barn fra 1. trinn besøker barnehagen.	☐ Etter avtale i nettverksmøte 1.
«Sammenheng og samarbeid»	Oversikt over barnehagebarn og hvor de skal gå på skole.	☐ Oppvekst sjekker ut med barnehagene.
Januar	Elever med behov for tilrettelegging.	☐ Barnehagen vurderer sammen med foresatte om barn som ikke har enkeltvedtak har behov for spesiell tilrettelegging i skolen. Evt. drøfte med PPT.
«Sammenheng og samarbeid»	Barn som har behov for støtte i fremmedspråk.	☐ Barnehagen informerer skolen.

	Innhente samtykke Avtale overføringsmøter.	☐ Barnehagen innhenter samtykke fra foresatte til overføring av elevinformasjon for barn med særlige behov. ☐ Informasjon om enkeltbarn med særlige behov.
Februar <i>«Sammenheng og samarbeid»</i>	Informasjonsskriv til skolestarterne. Forhåndsvarsel sendes ut. Nettverksmøte 2 i barnehagen. Overføringsmøter for elever med spesialundervisning/særskilt oppfølging.	☐ Oppvekst setter annonse i avis og på hjemmesiden. ☐ Skolen sender ut. Foresatte bekrefter skoleplass via Visma. ☐ Fokus på lek og språk – avtale overgangsobjekt. Se mal for møte 2. ☐ Styrer kaller inn rektor, PPT, spes.ped.koordinator o.l. (Jf. januar)
Mars <i>«Sammenheng og samarbeid»</i>	Overgangsskjema. Start overgangsprosjekt for skolestarterne i barnehage. Rollelek/prosjektarbeid om skole og skolestart, forske på skole, leke skole og bruke avtalte overgangsobjekt	☐ Skjemaet fylles ut i barnehagen i samarbeid med barnets foresatte (se mal). Brukes i overgangssamtaler med skolen i mai. ☐ Barnehagene får gave (overgangsobjekt) fra skole. Rektor leverer.
April <i>«Lek og læring»</i>	Minst 3 leketreff på to skoletimer i løpet av våren. Kontaktlærere bør være klare for første trinn.	☐ Barnehagen besøker skolen i forbindelse med prosjekt. Bli kjent i skolegården og får tilgang til å besøke skolebygget. Rektor prioriterer dette.
Mai <i>«Lek og læring»</i>	Nettverksmøte 3 med overgangssamtale.	☐ Rektor kaller inn til møtet. Se mal. Hvordan kan vi sikre at den viktigste informasjonen kommer videre? Hvordan kan vi best mulig trygge foresatte på at relevant informasjon kommer videre. Sikre godt samarbeid. Forslag: Speeddate med overgangssamtaler i nedre del av Vennesla.
Juni <i>«Lek og læring»</i>	Foreldremøte på skole i forkant av førskoledag Førskoledag første uke i juni. Huske overgangsobjekter som brukes i barnehagen, bruke opplysningene gitt i overgangssamtaler, vise gave som skal åpnes i august. Forberede oppstart SFO	☐ Rektor inviterer og informerer. ☐ Skolen inviterer. ☐ SFO lager velkomstbrev som sende til barna som skal starte.

Sjekkliste for god lek i barnehagen/skolen

Spørsmål	Egenrefleksjon
Har vi organisert rom, tid og lekemateriell slik at det inspirerer til ulike typer lek både ute og inne?	
Hvordan fremmer vi kreativitet og fantasi i leken?	
Har vi et inkluderende miljø, hvor alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek?	
Hvordan observerer vi barnas lek og hva bruker vi observasjonene til?	
Hvordan veileder vi barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre?	
Hvorfor er det viktig at personalet er deltagende i barnas lek?	
Hvordan vurderer vi egen rolle og deltagelse i barnas lek?	
Hvilken posisjon i barnas lek tar du som oftest på en vanlig dag i barnehagen/SFO/skolen?	
Hva er dine styrker i møte med barns lek?	
Hva synes vi kan være utfordrende med å delta i barnas lek?	
Hvordan støtter vi barnas emosjonelle og sosiale utvikling gjennom leken? Hvordan får barna hjelp til å uttrykke følelser og utvikle vennskap og sosiale ferdigheter?	

Mal innkalling/referat for Nettverksmøte nr.1

Rektor kaller inn til nettverksmøte på egen enhet.

Møtedato:	August/september	
Sted:	Skole	
Deltakere:	Styrere, rektor, pedagogisk leder, SFO-koordinator og kontaktlærere. Andre relevante personer ved behov, som spesped. koordinator, fagarbeider, etc....	
Referent:	Styrer	
Agenda/saker	Innhold	Referat
Presentasjonsrunde og forventnings-avklaring	Alle presenterer seg, sin rolle og forventninger til samarbeidet.	
Se film: 	Reflekter over momenter fra filmen og se disse i lys av overgangsplanen. Hvordan sikre barnets stemme, medvirkning og påvirkning i overgangen dette året?	
Overgangsobjekter	Drøft verdien av og meningen med overgangsobjekter.	
Lekeprosjekt	Hvordan bruker lekeprosjektet i barnehagen til å undersøke, blir kjent og forberede barna best mulig til overgangen?	
Året som kommer	Avtale dato for besøk fra 1.trinn til barnehagene denne høsten.	
Eventuelt		

Referatet sendes med kopi til oppvekst, som arkiverer det i P360.

Mal innkalling/referat for Nettverksmøte nr. 2

Styrer kaller inn til nettverksmøte på egen enhet.

Møtedato:	<i>Februar</i>	
Sted:	<i>Barnehage</i>	
Deltakere:	<i>Styrere, rektor, pedagogisk leder, SFO-koordinator og kontaktlærere. Andre relevante personer ved behov, som spesped. koordinator, fagarbeider, etc....</i>	
Referent:	<i>Rektor</i>	
Agenda/saker	Innhold	Referat
Overgangsobjekter	Bli enige om overgangsobjekter fro kommende overgang.	
Lekeprosjekt	Barnehagene forteller om pågående lekeprosjekt og avtaler evt. Besøk.	
Året som kommer	Avtale dato for ordinære overføringsmøter	
Eventuelt		

Referatet sendes med kopi til oppvekst, som arkiverer det i P360.

Mal innkalling/referat for Nettverksmøte nr. 3

Rektor kaller inn til nettverksmøte på egen enhet.

Møtedato:	Mai	
Sted:	Skole	
Deltakere:	Styrere, rektor, pedagogisk leder, SFO-koordinator og kontaktlærere. Andre relevante personer ved behov, som spesped. koordinator, fagarbeider, etc....	
Referent:	Styrer	
Agenda/saker	Innhold	Referat
Del 1 Evaluere overgangsarbeidet.	Bruk vedlagt mal.	
Del 2 Overgangssamtaler	Overfør de barna som er aktuelle i dette nettverket.	
Eventuelt		

Referatet sendes med kopi til oppvekst, som arkiverer det i P360. (Del 2 Overføringsmøte skal IKKE til oppvekst).

Overgangsskjema barnehage - skole

Fylles ut av pedagogisk leder

Barnets navn:	
Fødselsdato	
Barnehage	
Skole	
Barnehage og foresatte er enige om at følgende opplysninger gis til skolen:	
Barnets interesser:	
Samhandling med andre barn	
Selvstendighet og praktiske ferdigheter	
Motorikk:	
Språk, begreper og interesser for høytlesning, språkleker, spill m.m	
Tall, telling, mengdeforståelse og matematiske begreper	
Hva bør skolen være spesielt oppmerksom på?	
Dersom barnehagen har samarbeid med andre enn foresatte:	
Navn/etat	
E-post/telefon:	
Bør samarbeidet fortsette:	

Underskrift foresatte:	
Dato/sted	Underskrift

Underskrift pedagogisk leder:	
Dato/sted	Underskrift

Sjekkliste for morgensamling

Spørsmål	Egenrefleksjon

Tips til lekeprosjekt med skolebesøk

Tips	Organisering

Handlingsplanen er utarbeidet og revidert av en arbeidsgruppe bestående av styрere, rektor, tillitsvalgt, SFO-kordinator og oppvekst.

Kilder

- [Barnehageloven §2a](#)
- [Opplæringsloven § 13-5](#)
- [Rammeplanen i barnehage](#)
- [Rammeplan for SFO](#)
- [Kunnskapsløftet \(LK20\)](#)
- Lillemyr, O. F. (2011). *Lek - opplevelser - læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lunde, S., & Størksen, I. (2021). *Snart førsteklassing. Med sosial kompetanse i ranselen*. Bergen: Vigemostad & Bjørke AS.
- Sandø, H., & Myran, I. H. (2022). *Barneklare skoler eller skoleklare barn? Om overganger fra barnehage til skole*. Bergen: fagbokforlaget.
- Fagartikkel: [Hvordan integrere lek i begynneropplæringa](#)